

Handläggare, telefon
Ove Eriksson, 08-730 95 02
ove.eriksson@av.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Tillsyn. Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn (SOU 2004:100)

1 Inledning

Det finns behov inom flera samhällssektorer att både förstärka och förtydliga den offentliga tillsynen. AV har därför i princip inget att erinra mot utredningens förslag till en allmän tillsynslag och hur denna ska implementeras.

En preliminär genomgång av vilka konsekvenserna skulle bli för AV:s tillsyn om denna lag i sin nuvarande utformning skulle tillämpas inom arbetsmiljöområdet tyder på en försämring i många avseenden. AV kan därför inte tillstyrka att utredningens förslag till allmän tillsynslag tillämpas för AV:s tillsyn inom arbetsmiljöområdet.

AV anser att flera skäl talar emot utredningens förslag till hur den offentliga tillsynen ska finansieras. AV ser enbart nackdelar med att övergå till avgiftsfinansiering av arbetsmiljötillsynen och avstyrker därför utredningens förslag.

2 Lämpligheten av en allmän tillsynslag

AV delar utredningens uppfattning att det inom flera samhällssektorer finns ett behov av att både förstärka och förtydliga den offentliga tillsynen. AV har därför i princip inget att erinra mot utredningens förslag till en allmän tillsynslag och hur denna ska implementeras.

När det gäller arbetsmiljöområdet blir dock AV:s bedömning annorlunda. Arbetsmiljölagen har funnits sedan 1978. Tillämpningen av arbetsmiljölagens regler om tillsyn har fungerat mycket väl och AV anser att det inte är rimligt att ändra ett väl fungerande system som också är väl förankrat hos arbetsmarknadens parter.

I samband med remissarbetet har AV bedömt vilka konsekvenserna skulle bli om utredningens förslag till en allmän tillsynslag genomförs fullt ut på arbetsmiljöområdet. Genomgången tyder på att förutsättningarna för AV:s tillsyn inom arbetsmiljöområdet skulle försämrats.

AV kan därför inte tillstyrka att utredningens förslag till allmän tillsynslag tillämpas för AV:s tillsyn inom arbetsmiljöområdet.

3 Finansiering av offentlig tillsyn

Utredningens genomgång av argument för och emot skatte- respektive avgiftsfinansiering är värdefull. AV:s bedömning är dock att det är orealistiskt att ett avgiftssystem inom arbetsmiljöområdet skulle kunna uppfylla alla de kriterier som räknas upp (s 99). Övervägandena i avsnitt 4.3.2 ger heller inget underlag för att bedöma hur de olika kraven förhåller sig till varandra.

Ett införande av utredningens förslag i denna del på arbetsmiljöns område skulle få betydande negativa konsekvenser. I det följande redovisas några.

AV:s tillsyn omfattar cirka 300 000 arbetsställen. I AV:s uppdrag ingår inte bara att i tillsynen prioritera arbetsställen med de sämsta arbetsmiljöerna. Utifrån ett förebyggande syfte måste AV också i tillsynen prioritera arbetsställen som har en verksamhet med stora risker och där en arbetsmiljörelaterad olycka kan få stora konsekvenser. Därför inspekteras vissa arbetsställen av nödvändighet flera gånger per år, andra regelbundet med några års mellanrum medan andra inspekteras med många års mellanrum. Det finns vidare arbetsställen som aldrig blir föremål för någon inspektion. Ett system med avgifter riskerar därför att upplevas som orättvist.

Det finns vidare en risk att en avgiftsfinansiering av AV:s inspektioner leder till ökade krav på konkurrensneutralitet. Utredningens förslag skulle kunna leda till att företrädare för inspekterade arbetsställen ställer krav på att också konkurrenterna inom branschen och/eller på orten ska bli föremål för inspektion oavsett statusen på arbetsmiljön. De ansträngningar som pågår inom verket att ytterligare förfina de kriterier som ska ligga till grund för urvalet av inspektionsobjekt skulle därmed komma att motverkas. Utredningens uppfattning om att ett av kraven på ett finansieringssystem ska vara konkurrensneutralitet, kommer således att komma i konflikt med på vilka grunder AV ska genomföra urvalet av de arbetsställen som ska bli föremål för AV:s tillsyn.

Statsmakten har betonat att det är AV:s uppgift att tillsynen ska syfta till kontroll av lagefterlevnad. Det ligger då i sakens natur att detta ibland kan leda till konflikter mellan AV:s inspektörer och företrädare för arbetsställena. Det finns en uppenbar risk att uttag av en avgift ytterligare kan försvåra AV:s tillsyn.

Särskilt i tider av ekonomisk tillbakagång är det AV:s erfarenhet att det finns en minskad benägenhet att ta kontakt med AV för att påtala arbetsmiljöbrister inom det egna arbetsstället. En avgiftsbeläggning riskerar att verka i samma riktning.

Utredningen anför som ett av kraven på ett finansieringssystem att det ska bidra till ”att tillsynen bedrivs på ett effektivt sätt och att tillsynen inriktas mot verksamheter där risken för brister eller där konsekvenserna av eventuella brister är som störst”. Om ett system med avgifter ska fungera som ett sätt att åstadkomma detta är det motsägelsefullt att samtidigt undanta stora och viktiga verksamheter (vård, skola och omsorg) från avgifter, särskilt som den offentliga sektorn svarar för en stor del av den arbetsmiljörelaterade ohälsan, t.ex. när det gäller belastningsskador, negativ stress o.dyl.

Utredningens förslag skulle också innebära en icke försumbar ökning av den administrativa bördan både för företagen, särskilt de små, och för tillsynsmyndigheten.

Med hänvisning till dessa argument avstyrker AV utredningens förslag till finansiering av den offentliga tillsynen.

I detta ärende har generaldirektören Pettersson beslutat. Avdelningsdirektören Eriksson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också överdirektören Remaeus, tillsynscheferna Köhler Krantz och Nilsson samt chefsjuristen Hagberg Forss, utvecklingschefen Schönefeld och administrativa chefen Zätterström deltagit.

Kenth Pettersson

Ove Eriksson

Kopia till
Näringsdepartementet